

for de definerede rammer. Man kan i øvrigt iagttage en del inkonsekvenser m.h.t., hvad der er medtaget og udeladt. Afhandlinger om den kooperative bevægelse medtages i nogle tilfælde (se nr. 2071 og 2970), mens de i andre tilfælde er udeladt uden indlysende begrundelse. En fremstilling af det islandske politiske system er medtaget (nr. 3172), mens en tilsvarende bog om Danmarks politiske system er udeladt (Morgunov og Malin, Gosudarstvennyj stroj Danii. Moskva 1962). Fra et samleværk om nutidige udenrigspolitiske problemer er medtaget en forskningsoversigt vedr. skandinavisk historieskrivning om Sovjetunionens udenrigspolitik under Den II verdenskrig (nr. 7), mens en historiografisk afhandling om historieskrivningen i Skandinavien i nyere tid (dvs. op til 1917) fra et historiografisk samleværk er udeladt (Istoriografija novogo vremeni stran Evropy i Ameriki. Red. B. G. Veber, I. S. Galkin m.fl. Moskva 1967. Heri findes en afhandling af A. S. Kan).

Til gengæld fortegner bibliografien f. eks. kapitler fra memoirer, hvis disse omhandler Skandinaviens eller Finlands historie. Værket er forsynet med et nyttigt indeks, der fortegner både afhandlingernes forfattere og de personer, der måtte figurere i titlerne.

Bent Jensen

ALMINDELIG HISTORIE

Thomas S. Kuhn: Videnskabens Revolutioner. På dansk ved Knud Haakonsen.

Forord af oversætteren. Fremads Samfundsvidenskabelige serie. København, 1973. 288 s. 39,75 kr.

I sin bog, hvis første udgave kom i 1962 under titlen »The Structure of Scientific Revolutions« fremsætter Thomas Kuhn, professor i videnskabshistorie ved Princeton University, sit allerede klassiske bidrag til forståelse af naturvidenskabernes natur og historie. Den foreliggende bog er en oversættelse af 1969-udgaven, i hvilken Kuhn tilføjede et efterskrift, som indeholder vigtige definitoriske stramninger og en kort diskussion af indvendinger, som hans teori havde foranlediget. Den danske oversættelse indeholder desuden en klar og nyttig indledning af Knud Haakonsen, der placerer Kuhn i et videnskabsfilosofisk perspektiv.

Efter Aristoteles betragtede videnskaben en sten, der svingede i en snor, som et legeme, der var ved at foretage et fald under modstand. Galilei »opdagede«, at der i stedet var tale om et svingende legeme, som gentog næsten den samme bevægelse i det uendelige: et pendul. Var der her blot tale om en ny fortolkning af en foreteelse, som var givet en gang for alle? Kuhn's point er det, at Galilei så et helt nyt fænomen, som ikke havde eksisteret før. Aristotelikeren og Galilei fik ganske vist den samme visuelle stimulus. Det videnskabelige fremskridt består imidlertid ikke så meget i nye fortolkninger af stimuli, som det består i en ændring af den baggrund, hvorpå fænomenet er aftegnet og hvorfra det anskues. En fortolkning foregår ikke i det tomme rum eller i et rent sprogligt system, men sker i forhold til teoretiske sammenhænge, tidligere erfaringer og tidligere praksis, som kendetegner den videnskabelige gruppe, som

den enkelte forsker arbejder indenfor. Mellem den svingende sten og pendulet ligger der en videnskabelig revolution: en radikal omvæltning af opfattelsen af virkeligheden. Kuhn argumenterer her imod den empirisk-positivistiske forestilling, at videnskabelige fremskridt primært sker gennem en linear akkumulation og forfinelse af fakta. Kuhn anskuer videnskaben – ikke som en samling af kendsgerninger – men som mønstre af teori og praksis, som strukturerer den videnskabelige aktivitet. Sådanne mønstre sætter ikke alene videnskabsmanden i stand til at give fakta en bestemt mening, men sætter ham overhovedet i stand til at opfatte et fænomen som liggende indenfor det arbejdsområde, han og hans kolleger beskæftiger sig med.

Kuhn's videnskabshistorie er en undersøgelse af tradition og forandring i naturvidenskaberne. Den videnskabelige revolution betegner her overgangen fra et paradigme til et andet. Paradigmet betegner en samling af ideer, teknikker og værdier, som er indforståede for en gruppe af forskere: et videnskabeligt samfund. Samtidig refererer paradigmet til en form for indlæring, hvor begreber og læresætninger går sammen med konkrete eksempler, således at man tilegner sig en bestemt teori med indlæring af en bestemt praksis. Kuhn bruger paradigmet dels til at forklare videnskabens natur, dels til at beskrive nogle af de mekanismer, som optræder, når et sådant tankesæt er truet af sine egne indbyggede begrænsninger eller af konkurrerende tænkemåder.

Understregningen af at videnskaben må opfattes som en gruppeaktivitet og ikke som et rationelt system af sproglige udsagn, har placeret Kuhn centralt i diskussionen om den videnskabelige erkendelse. Denne position forklarer imidlertid ikke umiddelbart Kuhn's enestående indflydelse i næsten alle grene af amerikansk samfundsvidenskab og intellektuel historie, hvor bogen selv er blevet et eksempel på en videnskabelig revolution. En ikke uvæsentlig del af årsagen hertil – i god overensstemmelse med en af bogens teser – ligger i fremstillingens litterære kvalitet: Velskrevet og letlæselig, med slagkraftige og ofte underholdende eksempler, enkel i sin opbygning og pædagogisk repeterende sine hovedsynspunkter – vidtrækkende i sit perspektiv.

Niels Thorsen

The Dimensions of Quantitative Research in History, edited by *William O. Aydelotte, Allan G. Bogue and Robert W. Fogel*. *Quantitative Studies in History*. Princeton University Press, 1972. 435 s.

Den stigende anvendelse af matematik, statistik og databehandling inden for samfundsvidenskaberne medførte så tidligt som i 1964, at der på tværvidenskabelig basis i USA og med nær tilknytning til det betydningsfulde Princeton Center for Advanced Studies nedsattes et "Mathematical Social Science Board" med repræsentanter for bl. a. psykologi, geografi, antropologi, sociologi, lingvistik, økonomi og statskundskab. Rådet har til formål at fremme forskningen vedrørende anvendelse af matematiske metoder inden for adfærdsvidenskaberne. Efterhånden som flere videnskaber er blevet berørt af de samme metoder som de nævnte samfundsvidenskaber, er disses specielle problemer også blevet taget op af rådet, som har nedsat en række undergrupper for disse